

مدیریت ورزشی _ مرداد و شهریور ۱۳۹۴
دوره ۷، شماره ۳، ص: ۴۲۱-۴۳۶
تاریخ دریافت: ۹۲ / ۰۶ / ۲۸
تاریخ پذیرش: ۹۲ / ۱۰ / ۰۳

ارتباط بین خودکارآمدی مربی با تعهد ورزشی کشتی‌گیران لیگ برتر کشور

پیمان گل محمدی^{۱*} - بهرام یوسفی^۲ - سعید صادقی بروجردی^۳

۱. کارشناس ارشد، گروه تربیت بدنی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات کردستان، سنندج، ایران،
۲. دانشیار، گروه تربیت بدنی، دانشکده تربیت بدنی، دانشگاه رازی، کرمانشاه، ایران، ۳. دانشیار، گروه تربیت بدنی،
دانشکده تربیت بدنی، دانشگاه کردستان، سنندج، ایران

چکیده

هدف این تحقیق، بررسی ارتباط بین خودکارآمدی مربی با تعهد ورزشی کشتی‌گیران لیگ برتر کشور بود که با روش تحقیق توصیفی همبستگی انجام گرفت. بازیکنان ۸ تیم (n=۱۲۰) شامل تمامی کشتی‌گیران حاضر در لیگ برتر ۲۰۱۲ کشتی ایران پرسشنامه‌های جمعیت‌شناختی، پرسشنامه خودکارآمدی مربیان (فلتز و همکاران، ۱۹۹۹)، و پرسشنامه مدل تعهد ورزشی (اسکانلان و همکاران، ۱۹۹۹) را تکمیل کردند. یافته‌ها نشان داد همبستگی بین بعد لذت از مؤلفه‌های تعهد ورزشی با میزان خودکارآمدی مربی (اثربخشی راهبردهای بازی یا رقابت) معنادار است. این یافته‌ها بینشی را برای تدارک عوامل مؤثر بر تقویت تعهد ورزشی برای مربیان فراهم می‌کند.

واژه‌های کلیدی

تعهد ورزشی، خودکارآمدی، کشتی‌گیران، لیگ برتر، مربی.

مقدمه

امروزه شغل مربیگری^۱ به‌عنوان یکی از مشکل‌ترین مشاغل دنیا، نیازمند مهارت و دانش فوق‌العاده برای پرورش ورزشکاران ماهر است. از جمله دلایل اطلاق صفت مشکل به این حرفه این است که نتیجه کار مربیان در معرض نگاه دقیق و موشکافانه تماشاگران، بازیکنان، مدیران ورزشی، خبرنگاران و منتقدان جامعه است (۱). در این راستا مربیان وظایف متعددی دارند. یکی از مهم‌ترین عوامل، یاری دادن به ورزشکاران در رسیدن به موفقیت است (۱۳)، که در این تحقیق نیز مدنظر قرار گرفته است. پژوهش در مورد مدل مفهومی خودکارآمدی نیز در طول سال‌های گذشته رشد فزاینده‌ای داشته است (۱۶). در خودکارآمدی، فرد ظرفیت درونی خود را با عملکردش مقایسه می‌کند (۱۱). مطالعات نشان می‌دهد افرادی که احساس خودکارآمدی دارند، در مواجهه با موانع پیش روی خود انعطاف‌پذیرترند و تمایل به پیروزی در فعالیتهای ورزشی از خصوصیات آنهاست (۱۷). خودکارآمدی در مربیگری^۲ نیز از موضوعات مورد توجه محققان است. در واقع مقیاس خودکارآمدی مربیگری، اعتقاد مربی در مورد توانایی‌هایش برای تحت تأثیر قرار دادن یادگیری و عملکرد ورزشکارانش را اندازه‌گیری می‌کند (۶). خودکارآمدی مربیگری از چهار خرده‌مقیاس اصلی شامل ایجاد انگیزه^۳، اثربخشی راهبردهای بازی یا رقابت^۴، تمرین و آموزش^۵ و توسعه صفات شخصیتی^۶ تشکیل شده است (۱۳). مربیان از طریق ایجاد انگیزه می‌توانند بر مهارت‌ها و حالت‌های روان‌شناسی بازیکنان خود تأثیر بگذارند. راهبردهای بازی یا رقابت به توانایی مربیان برای مربیگری طی بازی و مسابقه و هدایت بازیکنان به سمت و سوی موفقیت مربوط می‌شود. بعد تمرین و آموزش به باور مربیان در آموزش مهارت‌های ساختاری و تشخیصی تعریف می‌شود. در نهایت، فرایند شخصیت‌سازی به باور مربیان مربوط می‌شود که خود را قادر به تأثیرگذاری بر رشد شخصیتی بازیکنان و توانمندی به تغییر دیدگاه افراد نسبت به ورزش بدانند (۲۶، ۲۷، ۲۸). تیموسین گنسر (۲۰۱۲)، در تحقیقی بین مربیان نخبه فوتبال کشور ترکیه به این نتیجه رسید که بالاترین نگرش مربیان به خودکارآمدیشان ابتدا در مورد توسعه صفات و سپس مربوط به راهبردهای رقابت بود (۲۹). میرز و همکاران (۲۰۱۱)، در تحقیقی با هدف «تعیین میزان پیش‌بینی خودکارآمدی مربیگری از تئوری

-
1. Coaching
  2. Coaching self-efficacy
  3. Motivation
  4. Game or competition
  5. Technique
  6. Personality making agents

منابع خودکارآمدی مربیگری» به این نتیجه رسیدند که به لحاظ نظری، خودکارآمدی مربیگری را می‌توان از منابع خودکارآمدی مربیگری (میزان تجربه و آمادگی مربیگری، موفقیت‌های قبلی، مهارت‌های قبلی ورزشکاران و حمایت اجتماعی)، تبیین کرد (۲۰). مانلی و همکاران (۲۰۱۰)، در تحقیقی با عنوان «بررسی تأثیر شهرت و اعتبار مربی و انتظار ورزشکاران از شایستگی مربیان» پرداختند و به این نتیجه رسیدند که انتظار ورزشکاران از شایستگی مربیگری، شهرت و اعتبار مربی را تحت تأثیر قرار می‌دهد و شایستگی مربیان بیشتر از شهرت و اعتبار آنها ملاک است (۱۹).

نتایج چنین تحقیقاتی بر بهبود روابط مربی و ورزشکار مؤثر است. ترنیک و همکاران (۲۰۰۹) در تحقیقی با عنوان «نقش مربیان متخصص در توسعه ورزشکاران انفرادی و تیمی» به این نتیجه رسیدند که مربیان متخصص و کارآمد، نقشی اساسی در توسعه زندگی و ورزش حرفه‌ای ورزشکاران رشته‌های تیمی و انفرادی دارند و نقش مربیان را در درجه اول شامل رشد شخصیتی ورزشکار و افزایش درک ورزشی، دانش فنی و مهارت‌های تاکتیکی، توسعه مهارت‌ها و تصمیم‌گیری انتخابی، ارتقای سطح و تعداد برنامه‌های حرکتی، کاهش دوره واکنش و تشویق به تداوم در یادگیری ارزیابی کردند (۲۸). نتایج تحقیق دان چو و جان تینگزون (۲۰۰۹)، با عنوان «ارتباط شایستگی مربیگری با خودکارآمدی ورزشکاران» نشان داد که تنها راهبرد بازی و شخصیت‌سازی نسبت به سایر مقیاس‌های خودکارآمدی مربیگری، اثر چشمگیری بر خودکارآمدی دارد (۱۰). فلتز و همکاران (۲۰۰۹)، در پژوهشی به این نتیجه رسیدند که مربیان کارآمدتر، سابقه مربیگری و تجربه ورزش بیشتری داشتند و ورزشکارانشان حمایت بیشتری را به‌ویژه نسبت به خودکارآمدی راهبرد بازی و تکنیکی درک کرده بودند (۱۲). کاووسانو و همکاران (۲۰۰۸) نیز در تحقیقی به بررسی و مقایسه پیش‌بین‌های خودکارآمدی مربیان پرداختند و نشان دادند سابقه و تجربه مربیگری در مربیان، پیش‌بین‌های معناداری برای اثربخشی تکنیک است (۱۶).

سونگیون (۲۰۰۸) در تحقیقی با عنوان «توانایی پیش‌بینی خودکارآمدی مربیگری و سبک رهبری» به این نتیجه رسید که مؤلفه اثر شخصیت‌سازی بیشترین میزان پیش‌بینی را داشت و به ترتیب مؤلفه‌های ایجاد انگیزش، اثربخشی تکنیک و راهبردهای بازی دارای بیشترین میزان پیش‌بینی بودند (۲۳).

نتایج پژوهش بردلی و همکاران (۲۰۰۸) نشان داد ارزیابی‌های ورزشکاران از توانایی مربیشان در انگیزش، ارائه دستورالعمل (آموزش) و القای بازی جوانمردانه در ورزشکارانشان دلالت مهمی برای متغیرهای اندازه‌گیری‌شده در این تحقیق داشتند (۷). حوز و همکاران (۲۰۰۷)، گزارش کردند

خودکارآمدی گروهی آغاز فصل به‌طور مثبتی واریانس جاذبه‌های گروهی فرد نسبت به وظایف را پیش‌بینی می‌کند. یافته‌ها تنها از خودکارآمدی گروهی در تیم‌های هندبال زنان به‌عنوان مقدمه‌ای برای همبستگی وظیفه‌ای حمایت کرد (۱۵). چن (۲۰۰۷) نیز در تحقیقی به این نتیجه رسید که رابطه معناداری بین رهبری اثربخش مربیان و انسجام تیمی و همچنین انگیزه پیشرفت بازیکنان وجود دارد (۹). چیس و همکاران (۲۰۰۵) در تحقیقی با عنوان «منابع آگاه در خودکارآمدی مربیگری» بیان کردند که خودکارآمدی مربیگری شامل میزان تجربه و آمادگی مربی، مهارت‌های رهبری و پیشرفت مربی، موفقیت‌های قبلی، مهارت‌های قبلی، رشد و پیشرفت بازیکنان و حمایت اجتماعی است (۸).

با توجه به نقش مؤثر خودکارآمدی مربیگری در پیشبرد اهداف باشگاه‌داری و تعدد عوامل مرتبط با آن، محققان در پی شناسایی متغیرهایی هستند که با این عامل مهم در ارتباط است. یکی از مواردی که تأثیر متغیرهای دیگر بر آن در تحقیقات جدید بررسی شده، تعهد ورزشی^۱ است. اسکاتلان و همکاران تعهد ورزشی را یک مفهوم روان‌شناختی که علاقه و تمایل را نشان می‌دهد و راه را برای ادامه مشارکت در ورزش هموار می‌کند، تعریف کرده‌اند. این مفهوم حالت روانی ورزشکاران را از شرکت در ورزش به نمایش می‌گذارد. در این مدل مشارکت در ورزش به چهار مؤلفه کلیدی زیر تقسیم شده است: لذت ورزشی^۲، محدودیت‌های اجتماعی^۳، فرصت‌های مشارکت^۴ و جایگزین‌های مشارکت^۵ (۲۴). لذت ورزشی ورزشی به‌عنوان پاسخ احساسی و عاطفی مثبت به تجربه ورزشی تعریف شده است که احساسات تعمیم‌یافته‌ای چون لذت، شادی، دوست داشتن و سرگرمی را منعکس می‌کند. محدودیت‌های اجتماعی، انتظارات و هنجارهای اجتماعی‌اند که احساس اجبار را برای ادامه فعالیت ایجاد می‌کنند. فرصت‌های مشارکت فرصت‌های گرانبهایی هستند که فقط از طریق ادامه مشارکت به‌دست می‌آیند. جایگزین‌های مشارکت، جذابیت جایگزین‌های ترجیح داده‌شده‌ای هستند که به ادامه مشارکت در تلاش جاری منجر می‌شوند (۲۴، ۲۵).

آندرو (۲۰۰۴)، در نتایج پژوهش خود با عنوان «اثر انسجام رفتارهای رهبری بر انگیزش، تعهد، رضایت بازیکنان تنیس» به این نتیجه رسید که همخوانی (انسجام)، رفتارهای رهبری ترجیح داده‌شده و درک‌شده می‌توانند بر تعهد ورزشی و لذت ورزشی بازیکنان تأثیر بگذارند (۵). گلشنی (۱۳۸۰) در

1. Sport Commitment
2. Sport Enjoyment
3. Social Constraints
4. Involvement Opportunity
5. Involvement Alternative

پژوهشی به این نتیجه رسید که بین رهبری تحولی با تعهد سازمانی رابطه مثبت و معنادار و بین رهبری تبدالی و تعهد سازمانی رابطه منفی وجود دارد. همچنین بین ویژگی‌های فردی، سن، مدرک تحصیلی، سابقه خدمت، رشته تحصیلی با تعهد سازمانی رابطه معنادار وجود دارد و میزان حقوق، جنس و تأهل با تعهد سازمانی رابطه معنادار ندارد (۴). باقری و همکاران (۱۳۸۴)، در تحقیقی نشان دادند که بین سبک رهبری وظیفه‌مدار مربیان و تعهد بازیکنان رابطه معناداری وجود ندارد. همچنین بین سبک رهبری تلفیقی مربیان با میزان تعهد و تحلیل رفتگی ورزشکاران رابطه معناداری مشاهده شد و بین سبک رهبری رابطه‌مدار مربیان با میزان تعهد و تحلیل رفتگی بازیکنان رابطه ضعیف و منفی وجود داشت که از نظر آماری معنادار نبود (۳). لئو و همکاران (۲۰۰۹)، در مطالعات خود نقش مربی و رفتار مربی را در کسب سطح مطلوب تعهد ورزشی بسیار حساس و عاملی مهم دانستند (۱۸).

در سطح ورزش قهرمانی و حرفه‌ای، تجارب نشان می‌دهد مربیانی که از لحاظ فنی و دانش مربیگری کارآمدند، در موفقیت تیم‌هایشان و ارائه کار بهتر و رضایت بازیکنان نقش مؤثرتری را ایفا کرده‌اند. شناخت عوامل مؤثر بر وضعیت روانی و جسمانی ورزشکاران در مربیگری و آموزش مهارت‌های ورزشی به‌ویژه در ورزشکاران سطوح ملی، می‌تواند در موفقیت آنها بسیار تعیین‌کننده باشد. به همین دلیل و با توجه به اهمیت نقش رفتارهای مربی بر فرایندهای روانی و عملکرد ورزشکاران، روان‌شناسان ورزشی به مطالعه پیامدهای سبک‌های مختلف مربیگری علاقه‌مند شدند. این بررسی‌ها می‌تواند به افزایش خودکارامدی مربیان، ایجاد محیط ورزشی مناسب و بهبود عملکرد ورزشکاران کمک کند (۲۲، ۱).

با توجه به مطالب ذکر شده و اهمیت نقش رفتارهای مربی بر فرایندهای روانی و عملکرد ورزشکاران و ضرورت خودکارامدی مربیان و نقش اساسی آن در تربیت ورزشکاران ماهر و حصول اهداف تیمی، و اینکه هرچه تعهد ورزشکاران به باشگاه و تیم‌های ورزشی بیشتر باشد، می‌تواند بر کارایی و اثربخشی آن تیم و باشگاه اثرگذار باشد، پس لازم است بیشتر و دقیق‌تر به این موضوع پرداخته شود.

با توجه به اینکه تاکنون مطالعات اندکی در مورد ویژگی‌های مربیان کارآمد و ارتباط آن با سایر متغیرها، به‌ویژه تعهد ورزشی انجام گرفته است، تحقیق حاضر بر آن است تا به مطالعه ارتباط بین خودکارامدی مربی با تعهد ورزشی کشتی‌گیران لیگ برتر کشور بپردازد. پرسش اصلی تحقیق حاضر این است که آیا خودکارامدی مربیان ورزشی و زیرمقیاس‌های آن با میزان تعهد ورزشی و زیرمقیاس‌های آن در ارتباط است؟

روش‌شناسی پژوهش

با توجه به اینکه این تحقیق به بررسی ارتباط بین خودکارامدی مربی با تعهد ورزشی کشتی‌گیران لیگ برتر کشور می‌پردازد، روش تحقیق از نوع همبستگی است. جامعه آماری تحقیق، کلیه کشتی‌گیران ۸ تیم لیگ برتر ایران (سایپای شمال تنکابن، پرسپولیس جویبار، مؤسسه مالی و اعتباری ثامن‌الحجج سبزواری، صدرای زیرآب، فولاد ماهان سپاهان، شهدای ساری، گاز مازندران و داماش بابل)، به تعداد ۱۲۰ نفر (هر تیم ۱۵ نفر)، بودند که در مسابقات لیگ برتر ۱۳۹۱ به رقابت می‌پرداختند. با توجه به پایین بودن حجم جامعه آماری کلیه اعضای جامعه آماری، حجم نمونه را تشکیل دادند و حجم نمونه $(n=120)$ ، برابر با جامعه در نظر گرفته شد. به این ترتیب ۱۲۰ پرسشنامه در بین نمونه تحقیق توزیع شد که پاسخ‌های کامل ۱۱۶ نفر (۹۶/۶۶ درصد)، به صورت کامل تکمیل شده بودند، از طرف تیم‌ها بازگشت داده شد. به منظور جمع‌آوری اطلاعات از سه پرسشنامه به شرح ذیل استفاده شد.

- پرسشنامه جمعیت‌شناختی که متغیرهای سن، وضعیت تأهل، میزان تحصیلات، سابقه فعالیت ورزشی، سابقه قهرمانی و نوع حضور در تیم را اندازه می‌گرفت.

- پرسشنامه خودکارامدی مربی دارای ۲۴ سؤال و چهار خرده‌مقیاس ایجاد انگیزه (۷ سؤال)، اثربخشی راهبردهای بازی یا رقابت (۷ سؤال)، تمرین و آموزش (۶ سؤال) و توسعه صفات شخصیتی (۴ سؤال). ضریب آلفا برای کل سؤالات ۰/۹۵ و میزان همسانی درونی برای خرده‌مقیاس اثر انگیزش ۰/۹۲، خرده‌مقیاس راهبردهای بازی یا رقابت ۰/۸۸، خرده‌مقیاس تمرین و آموزش ۰/۸۷، و خرده‌مقیاس توسعه صفات شخصیتی ۰/۸۶، و میزان پایایی پرسشنامه ۰/۸۷ محاسبه شد.

- پرسشنامه تعهد ورزشی شامل چهارده سؤال پنج‌ارزشی لیکرت و چهار خرده‌مقیاس تعهد، لذت، محدودیت‌های اجتماعی و فرصت‌های مشارکت است. ضریب آلفا خرده‌مقیاس‌های این پرسشنامه توسط پدیدآورندگان آن به طور متوسط ۰/۸۹ گزارش شده است. آندرو (۲۰۰۴) نیز ضریب آلفای خرده‌مقیاس‌های این پرسشنامه را به ترتیب برای تعهد ورزشی ۰/۸۹، سطح لذت ۰/۹۵، محدودیت‌های اجتماعی ۰/۸۸ و فرصت‌های مشارکت ۰/۸۰، گزارش کرده است.

ابزار جمع‌آوری داده‌ها (پرسشنامه‌ها)، براساس برنامه فدراسیون کشتی و با هماهنگی با مسئولان این فدراسیون در محل برگزاری لیگ برتر که به صورت متمرکز در شهرهای مختلف بود، توسط محقق در نیم‌فصل دوم لیگ یعنی دور برگشت مسابقات توزیع و پس از تکمیل توسط کشتی‌گیران جمع‌آوری شد. از آنجا که تحقیق از نوع همبستگی بین متغیرها و پیش‌بینی بعضی متغیرها از روی متغیر دیگر

است، برای تجزیه و تحلیل داده‌ها به وسیله نرم‌افزار SPSS/۱۶ از ضریب همبستگی پیرسون استفاده شد. همچنین از رگرسیون چندمتغیره برای پیش‌بینی نقش متغیر مستقل (و فرامقیاس‌های آن)، که شامل خودکارآمدی مربیان است بر متغیر وابسته (تعهد ورزشی) استفاده شد.

یافته‌های پژوهش

با بررسی ویژگی‌های فردی نمونه‌های تحقیق مشخص شد که بیشتر نمونه‌های تحقیق در دامنه سنی بین ۲۲ تا ۲۶ سال قرار دارند و کمترین فراوانی در نمونه‌های تحقیق در دامنه سنی بیشتر از ۳۰ سال و بالاتر بود. از نظر وضعیت تحصیلی بیشتر نمونه‌های تحقیق (۴۴ نفر) یعنی ۳۷/۹ درصد دیپلم و پایین‌تر، پس از آن ۳۶ نفر، یعنی ۳۱ درصد لیسانس، و سپس ۲۸ نفر، یعنی ۲۴/۱ درصد فوق دیپلم، و ۸ نفر، یعنی ۶/۹ درصد فوق لیسانس و بالاتر بودند. از نظر وضعیت سابقه در باشگاه فعلی بیشتر نمونه‌های تحقیق ۰/۰۹ درصد از نمونه‌های تحقیق دارای سابقه فعالیت کمتر از ۲ سال، ۱/۷ درصد دارای سابقه فعالیت ۲ تا ۴ سال، ۱۶/۴ درصد دارای سابقه ۵ تا ۷ سال و ۸۱/۱ درصد دارای سابقه فعالیت بیشتر از ۷ سال در باشگاه فعلی بودند. از نظر سابقه قهرمانی ۱/۷ درصد از نمونه‌های تحقیق دارای سابقه قهرمانی استانی، ۰/۰۹ درصد داری سابقه قهرمانی منطقه‌ای، ۴۴/۸ درصد دارای سابقه قهرمانی کشوری، ۳۵/۳ درصد دارای سابقه قهرمانی آسیایی و ۱۷/۲ درصد دارای سابقه قهرمانی جهانی‌اند. از نظر نوع حضور در تیم ۷۰/۷ درصد از نمونه‌های تحقیق بازیکن اصلی و ۲۹/۳ درصد بازیکن ذخیره تیم بودند. برای تعیین طبیعی بودن توزیع داده‌ها از آزمون کولموگروف اسمیرنوف استفاده شد. با توجه به نتایج به دست آمده در جدول ۱ نتیجه آزمون برای هر متغیر بیانگر طبیعی بودن توزیع داده‌هاست و اختلاف معناداری مشاهده نشد.

همان‌طور که جدول ۲ نشان می‌دهد مقدار ضریب همبستگی بین خودکارآمدی مربی (اثربخشی راهبردهای بازی یا رقابت)، با میزان بعد لذت ۰/۱۷۲- محاسبه شده که در سطح ۰/۰۱ معنادار است. ولی مقدار ضریب همبستگی بین میزان خودکارآمدی مربی (اثربخشی راهبردهای بازی یا رقابت) با مؤلفه‌های تعهد، محدودیت اجتماعی، فرصت‌های مشارکت و تعهد ورزشی به ترتیب ۰/۰۱۷، ۰/۰۴۵- و ۰/۰۶۲- محاسبه شده است که به لحاظ آماری معنادار نیست. همچنین مقدار ضریب همبستگی بین خودکارآمدی مربی (اثربخشی راهبردهای بازی یا رقابت) و تعهد ورزشی ۰/۰۵۶ محاسبه شده‌اند که این ضریب نیز به لحاظ آماری معنادار نیست.

جدول ۱. نتایج آزمون کولموگروف - اسمیرنوف شاخص‌های اندازه‌گیری شده

متغیرها	آماره	z	Sig
خودکارامدی	اثربخشی راهبردهای بازی یا رقابت	۰/۴۸۲	۰/۹۷۴
	ایجاد انگیزه	۰/۶۱۱	۰/۸۴۹
	تمرین و آموزش	۰/۵۱۵	۰/۹۵۴
	توسعه صفات شخصیتی	۰/۷۲۲	۰/۶۷۴
تعهد ورزشی	تعهد	۰/۵۵۵	۰/۹۱۸
	لذت	۰/۵۴۰	۰/۹۳۲
	محدودیت اجتماعی	۰/۷۸۷	۰/۵۶۶
	فرصت‌های مشارکت	۰/۸۱۵	۰/۵۲۰

جدول ۲. رابطه بین مؤلفه‌های میزان خودکارامدی مربی با تعهد ورزشی

نتیجه	ضریب همبستگی پیرسون	انحراف استاندارد	میانگین	شاخص‌های آماری	متغیرها
معنادار نیست	$r = -0.017$ Sig = 0.721	۱/۶۷۳ ۰/۷۴۱	۷/۱۷۷ ۴/۳۰۶	اثربخشی راهبردهای بازی یا رقابت تعهد	میزان خودکارامدی مربی (اثربخشی راهبردهای بازی، با رقابت) و ابعاد تعهد ورزشی
معنادار است	$r = -0.172$ Sig = 0.001	۱/۶۷۳ ۱/۰۱۲	۷/۱۷۷ ۳/۸۱۲	اثربخشی راهبردهای بازی یا رقابت لذت	
معنادار نیست	$r = -0.045$ Sig = 0.408	۱/۶۷۳ ۱/۲۸۶	۷/۱۷۷ ۳/۷۰۶	اثربخشی راهبردهای بازی یا رقابت محدودیت اجتماعی	
معنادار نیست	$r = -0.062$ Sig = 0.251	۱/۶۷۳ ۱/۱۱۰	۷/۱۷۷ ۳/۸۵۹	اثربخشی راهبردهای بازی یا رقابت فرصت‌های مشارکت	
معنادار نیست	$r = 0.056$ Sig = 0.111	۱/۶۷۳ ۱/۰۵۹	۷/۱۷۷ ۳/۹۴۰	اثربخشی راهبردهای بازی یا رقابت تعهد ورزشی	

جدول ۳ نشان می‌دهد مقدار ضریب همبستگی بین تمامی مؤلفه‌های تعهد ورزشی (تعهد، لذت، محدودیت اجتماعی و فرصت‌های مشارکت) و همچنین خودکارامدی مربی (ایجاد انگیزه) با میزان تعهد ورزشی به ترتیب -0.094 ، 0.045 ، -0.089 و 0.028 محاسبه شده است که به لحاظ آماری معنادار

نیست. همچنین ضریب همبستگی بین خودکارآمدی مربی (ایجاد انگیزه) و میزان تعهد ورزشی ۰/۰۱۵ محاسبه شده‌اند که این ضریب نیز به لحاظ آماری معنادار نیست.

جدول ۳. رابطه بین مؤلفه‌های خودکارآمدی مربی با میزان تعهد ورزشی

متغیرها	شاخص‌های آماری	میانگین	انحراف استاندارد	ضریب همبستگی پیرسون	نتیجه
میزان خودکارآمدی مربی (ایجاد انگیزه) و ابعاد تعهد ورزشی	ایجاد انگیزه	۶/۸۶۳	۱/۶۹۷	$r = -0/094$	معنادار
	تعهد	۴/۳۰۶	۰/۷۴۱	$Sig = 0/044$	نیست
	ایجاد انگیزه	۶/۸۶۳	۱/۶۹۷	$r = 0/045$	معنادار
	لذت	۳/۸۱۲	۱/۰۱۲	$Sig = 0/332$	نیست
	ایجاد انگیزه	۶/۸۶۳	۱/۶۹۷	$r = -0/089$	معنادار
	محدودیت اجتماعی	۳/۷۰۶	۱/۲۸۶	$Sig = 0/098$	نیست
	ایجاد انگیزه	۶/۸۶۳	۱/۶۹۷	$r = 0/028$	معنادار
	فرصت‌های مشارکت	۳/۸۵۹	۱/۱۱۰	$Sig = 0/607$	نیست
	ایجاد انگیزه	۶/۸۶۳	۱/۶۹۷	$r = 0/015$	معنادار
	تعهد ورزشی	۳/۹۴۰	۱/۰۵۹	$Sig = 0/670$	نیست

جدول ۴ نشان می‌دهد که مقدار ضریب همبستگی بین خودکارآمدی مربی (تمرین و آموزش) با میزان ابعاد تعهد، لذت و محدودیت اجتماعی به ترتیب ۰/۱۳۲، ۰/۰۹۵- و ۰/۱۱۰- محاسبه شده که تعهد در سطح ۰/۰۱ و لذت و محدودیت آموزشی در سطح ۰/۰۵ معنادار است. ولی مقدار ضریب همبستگی بین خودکارآمدی مربی (تمرین و آموزش) با میزان مؤلفه‌های فرصت‌های مشارکت ۰/۰۰۲ محاسبه شده است که به لحاظ آماری معنادار نیست. همچنین ضریب همبستگی بین خودکارآمدی مربی (تمرین و آموزش) و میزان تعهد ورزشی ۰/۰۵۴ محاسبه شده‌اند که این ضریب نیز به لحاظ آماری معنادار نیست.

جدول ۵ نشان می‌دهد مقدار ضریب همبستگی بین تمامی مؤلفه‌های تعهد ورزشی (تعهد، لذت، محدودیت اجتماعی و فرصت‌های مشارکت) و همچنین خودکارآمدی مربی (توسعه صفات شخصیتی) با میزان تعهد ورزشی به ترتیب ۰/۰۲۵-، ۰/۰۴۸-، ۰/۰۲۴- و ۰/۰۳۹ محاسبه شده است که به لحاظ آماری معنادار نیست. همچنین ضریب همبستگی بین خودکارآمدی مربی (توسعه صفات شخصیتی) و میزان تعهد ورزشی ۰/۰۲۵ محاسبه شده‌اند که این ضریب نیز به لحاظ آماری معنادار نیست.

جدول ۴. رابطه بین مؤلفه‌های خودکارآمدی مری با میزان تعهد ورزشی

متغیرها	شاخص‌های آماری	میانگین	انحراف استاندارد	ضریب همبستگی پیرسون	نتیجه
میزان خودکارآمدی مری (تمرین و آموزش) و ابعاد تعهد ورزشی	تمرین و آموزش	۶/۶۵۷	۲/۰۰۸	$r = ۰/۱۳۲$	معنادار است
	تعهد	۴/۳۰۶	۰/۷۴۱	$Sig = ۰/۰۰۴$	
	تمرین و آموزش	۶/۶۵۷	۲/۰۰۸	$r = -۰/۰۹۵$	معنادار است
	لذت	۳/۸۱۲	۱/۰۱۲	$Sig = ۰/۰۴۱$	
	تمرین و آموزش	۶/۶۵۷	۲/۰۰۸	$r = -۰/۱۱۰$	معنادار است
	محدودیت اجتماعی	۳/۷۰۶	۱/۲۸۶	$Sig = ۰/۰۴۱$	
	تمرین و آموزش	۶/۶۵۷	۲/۰۰۸	$r = ۰/۰۰۲$	معنادار نیست
	فرصت‌های مشارکت	۳/۸۵۹	۱/۱۱۰	$Sig = ۰/۹۶۷$	
	تمرین و آموزش	۶/۶۵۷	۲/۰۰۸	$r = ۰/۰۵۴$	معنادار نیست
	تعهد ورزشی	۳/۹۴۰	۱/۰۵۹	$Sig = ۰/۱۵۶$	

جدول ۵. رابطه بین مؤلفه‌های خودکارآمدی مری با میزان تعهد ورزشی

متغیرها	شاخص‌های آماری	میانگین	انحراف استاندارد	ضریب همبستگی پیرسون	نتیجه
میزان خودکارآمدی مری (توسعه صفات شخصیتی) و ابعاد تعهد ورزشی	توسعه صفات شخصیتی	۶/۹۰۹	۱/۷۷۸	$r = -۰/۰۲۵$	معنادار نیست
	تعهد	۴/۳۰۶	۰/۷۴۱	$Sig = ۰/۵۸۹$	
	توسعه صفات شخصیتی	۶/۹۰۹	۱/۷۷۸	$r = ۰/۰۴۸$	معنادار نیست
	لذت	۳/۸۱۲	۱/۰۱۲	$Sig = ۰/۳۰۶$	
	توسعه صفات شخصیتی	۶/۹۰۹	۱/۷۷۸	$r = -۰/۰۲۴$	معنادار نیست
	محدودیت اجتماعی	۳/۷۰۶	۱/۲۸۶	$Sig = ۰/۶۵۲$	
	توسعه صفات شخصیتی	۶/۹۰۹	۱/۷۷۸	$r = ۰/۰۳۹$	معنادار نیست
	فرصت‌های مشارکت	۳/۸۵۹	۱/۱۱۰	$Sig = ۰/۴۷۱$	
	توسعه صفات شخصیتی	۶/۹۰۹	۱/۷۷۸	$r = ۰/۰۲۵$	معنادار نیست
	تعهد ورزشی	۳/۹۴۰	۱/۰۵۹	$Sig = ۰/۵۸۹$	

بحث و نتیجه‌گیری

هدف این پژوهش بررسی ارتباط بین خودکارامدی مربی با ابعاد تعهد ورزشی در بین کشتی‌گیران حاضر در لیگ برتر کشور در سال ۱۳۹۱ بود.

نتایج نشان داد که بالاترین احساس خودکارامدی مربیان مربوط به زیرمقیاس‌های اثربخشی تکنیک و راهبردهای بازی یا رقابت بود که به نظر می‌رسد داشتن خصوصیات مذکور از پیش‌نیازهای مربیگری برای حصول اهدافشان است. با اینکه مبحث مربیگری از مهم‌ترین عوامل تأثیرگذار در حوزه ورزش و تربیت بدنی است، در راستای بهبود شرایط تیمی به نقش باارزش مربیان توجه کافی نشده است، زیرا مربیانی کارآمد و اثربخش‌اند که با تربیت ورزشکاران زنده، نقش اساسی در تشکیل تیم‌های باشگاهی و ملی برای حضور در عرصه مسابقات ملی، آسیایی، جهانی و المپیک را بر عهده دارند. مربیان کارآمد با ایجاد انگیزه، حس جوانمردی، سازگاری، اعتماد، اطمینان و... در ورزشکاران و همچنین با تشخیص مهارت‌های اشتباه و اصلاح آنان و تشخیص راهبردهای مناسب برای رویارویی با تیم‌های حریف مهم‌ترین نقش را در کسب افتخار برای تیم‌های باشگاهی و ملی ایفا می‌کنند. برخی محققان برای اثبات اهمیت خودکارامدی مربیان نشان داده‌اند که بازیکنان تیم‌های موفق اغلب با هدایت مربیان کارآمد، به بالاترین حد اعتماد به نفس، انگیزه، خودباوری و احساس توانمندی رسیده‌اند.

از آنجا که تحقیقاتی در مورد خودکارامدی مربیان با تعهد ورزشی ورزشکاران در داخل و خارج از کشور مشاهده نشده است و اگر تحقیقی انجام گرفته باشد به‌طور مستقیم رابطه بین خودکارامدی با تعهد ورزشی را نسنجیده‌اند و بیشتر در حیطه ارتباط خودکارامدی با متغیرهایی همچون هوش هیجانی و غیره و نیز تحقیقاتی در زمینه رفتارهای رهبری مربیان با تعهد ورزشی بوده است که با توجه به شباهت‌های این تحقیقات با تحقیق صورت‌گرفته، در اینجا به تعدادی از این پژوهش‌ها اشاره شده و با تحقیق مورد نظر مقایسه می‌شود.

تحقیقات انجام‌گرفته در این زمینه اهمیت و جایگاه خودکارامدی مربیگری را روشن‌تر می‌کند. میرز و همکاران (۲۰۰۵)، گزارش داده‌اند که خودکارامدی مربیگری روی رفتار مربیان، رضایت‌مندی تیمی و درصد پیروزی تأثیرگذار است (۲۱). چن (۲۰۰۷) گزارش کرده است که رابطه معناداری بین رهبری اثربخش مربیان و همبستگی تیمی و همچنین انگیزه پیشرفت بازیکنان وجود دارد (۹).

کاووسانو و همکاران (۲۰۰۸) نیز در تحقیقی به بررسی و مقایسه پیش‌بینی‌های خودکارامدی مربیگری مربیان پرداختند و نشان دادند سابقه و تجربه مربیگری در مربیان، پیش‌بینی مناسبی برای اثر

تکنیک است (۱۶). سئونگیون (۲۰۰۸) در تحقیقی با عنوان «توانایی پیش‌بینی خودکارامدی مربیگری و سبک رهبری از هوش هیجانی در مربیان مدارس بسکتبال» به این نتیجه رسید که هوش هیجانی مربیان، خودکارامدی مربیگری و سبک رهبری آنان را پیش‌بینی می‌کند. مؤلفه اثر شخصیت‌سازی بیشترین میزان پیش‌بینی را داشت و به ترتیب مؤلفه‌های اثر انگیزش، اثر تکنیک و اثر راهبردهای بازی دارای بیشترین میزان پیش‌بینی بودند (۲۳).

ترنینیک و همکاران (۲۰۰۹)، در تحقیقی به این نتیجه رسیدند که مربیان متخصص و کارآمد، نقشی اساسی در توسعه زندگی و ورزش حرفه‌ای ورزشکاران رشته‌های تیمی و انفرادی دارند و نقش مربیان را در درجه اول شامل رشد شخصیتی ورزشکار و افزایش درک ورزشی، دانش فنی و مهارت‌های تاکتیکی، توسعه مهارت‌ها و تصمیم‌گیری انتخابی، ارتقای سطح و تعداد برنامه‌های حرکتی، کاهش دوره واکنش و تشویق به تداوم در یادگیری ارزیابی کرده‌اند (۲۸).

وایلمن (۲۰۰۰) در تحقیقی با عنوان «روابط بین‌فردی در ورزش» نشان داد که ارتباطات مؤثر بین مربی و ورزشکار نقش مهمی در انگیزش، تعهد و عملکردهای ورزشی بازیکنان دارد (۳۰). گارسیا و همکاران (۲۰۱۰) (۱۴)، در تحقیقی در زمینه تعهد، لذت و انگیزش در بازیکنان رقابتی فوتبال، بیان کردند که انگیزش و حمایت ادراک‌شده از سوی مربیان در تعهد، لذت و موفقیت ورزشی تأثیرگذار است که همگی این تحقیقات با نتایج تحقیق مورد نظر در فرضیه اول که به رابطه میزان خودکارامدی مربی (اثربخشی راهبردهای بازی یا رقابت) با تعهد ورزشی و همچنین بعد تمرین و آموزش با تعهد ورزشی و همچنین بعد لذت با اثربخشی مربیان همسوست، ولی با ابعاد دیگر خودکارامدی با تعهد ورزشی در این پژوهش مطابقت ندارد که این عدم مطابقت را شاید بتوان به تفاوت در نوع رشته ورزشی و همچنین ابزار اندازه‌گیری یا تفاوت در جنسیت نسبت داد. مطالعه و جست‌وجوی این سبک رفتاری در عین آشکار کردن وضعیت موجود، آثار مثبت ناشی از به‌کارگیری رفتارهای مطلوب مربیان را نیز نمایان می‌کند، چراکه ممکن است مربیان بدون توجه به تأثیر رفتارهای خود بخواهند از طریق روش‌هایی مانند مرعوب کردن، تهدید، انتقاد یا سرزنش ورزشکاران را برانگیزانند و به اهداف مورد نظر خود دست یابند. بی‌شک این روش‌ها کوتاه‌مدت بوده و براساس بررسی محققان ممکن است به خستگی و حتی کناره‌گیری بازیکنان از ورزش منجر شود. از این رو نتایج نشان می‌دهد مربیانی که اعتماد به نفس بیشتری داشتند و دارای تجربه مربیگری و سابقه بازیگری زیادی بودند، در مقایسه با مربیان دیگر، بهتر می‌توانستند توانایی ورزشکاران خویش را بهبود بخشند.

با وجود نتایج گزارش شده بین خرده‌مقیاس‌های هر دو متغیر، به دلیل متفاوت بودن شرایط خاص تحقیق، در تعمیم نتایج تحقیق حاضر به دیگر موقعیت‌ها باید جانب احتیاط را رعایت کرد و ارائه نتیجه‌گیری کلی منوط به تکرار نتایج در تحقیقات آتی است. در نهایت، با احتمال اینکه برخی عوامل روانی و اجتماعی و برخی عوامل مدیریتی در افزایش کارآمدی مربیان تأثیرگذارند (برای مثال میزان اعتماد به نفس، میزان استرس، تیپ‌های شخصیتی، مهارت‌های ارتباطی، سبک رهبری، حمایت‌های اجتماعی و سازگاری‌های اجتماعی و ...) پیشنهاد می‌شود تحقیقاتی به‌منظور بررسی شناخت ارتباط این عوامل (بازدارنده و پیش‌برنده) با کارآمدی مربیگری در مربیان از دیدگاه ورزشکاران نخبه و غیرنخبه انجام گیرد و تأثیر برگزاری دوره‌های آموزش کارآمدی مربیگری برای مربیان در دو گروه تجربی و کنترل بررسی شود.

منابع و مأخذ

۱. ارشاد، طیبیه. (۱۳۷۷). "توصیف سبک‌های مدیریت و برخی از ویژگی‌های فردی و شخصیتی مسئولین تربیت بدنی ادارات آموزش و پرورش تهران و شهرستان‌های شهر ری و اسلامشهر". پایان‌نامه کارشناسی‌ارشد، رشته تربیت بدنی و علوم ورزشی، دانشکده تربیت بدنی دانشگاه تربیت معلم تهران. صص ۱۰۷-۱.
  ۲. بشیری، مهدی. مختاری، پونه. تجاری، فرشاد. افخمی، اسماعیل. (۱۳۹۰). "رابطه هوش هیجانی و کارآمدی مربیگری مربیان ورزش". مطالعات مدیریت ورزشی، شماره ۱۴. صص ۴۳-۲۵.
  ۳. باقری، قدرت‌اله. تندنویس، فریدون. خبیری، محمد. زارعی، حسن. (۱۳۸۴). "ارتباط بین سبک‌های رهبری مربیان فوتبال با میزان تعهد و تحلیل رفتگی بازیکنان". نشریه علوم حرکتی و ورزش. جلد اول، شماره ۵، صص ۴۰-۲۳.
  ۴. گلشنی، جلال. (۱۳۸۰). "بررسی رابطه بین سبک‌های رهبری تحولی، تبادلی و تکلیف‌گرایی مدیران با تعهد کارکنان اداره تربیت بدنی استان آذربایجان غربی". پایان‌نامه کارشناسی‌ارشد. دانشگاه شهید بهشتی. صص ۱۰۳-۱.
5. Andrew, D. S. Patrick. (2004). "The effect of congruence of leadership behaviors on motivation, commitment, and satisfaction of college tennis players". Ph.D., Physical education (sport administration), florida state university. <http://diginole.lib.fsu.edu/etd>. Paper 29. PP: 1 - 176.

6. Bandura A. (1977). "Self-efficacy: toward a unifying theory of behavioral change". *psychological review*, 84 (2), 191-215.
7. Boardley, I.D, Kavussanu, M. & Ring, C. (2008). "athletes perceptions of coaching effectiveness and athlete-related outcomes in rugby union: an investigation based on the coaching efficacy model". *The sport psychologist*, 2008, 22, 269 - 278.
8. Chase, M. A, Feltz, D.L, Hayashi, S.W, Hepler, I. J. (2005). "Sources of coaching efficacy: The coaches' perspective". *International journal of sport and exercise psychology*, 1: 7 - 25.
9. Chen, M. H. (2007). "Exploring the relationship between effective coaching leadership, Group cohesion, and achievement motivation in college basketball teams in taiwan". Unpublished doctoral dissertation, Sport management, United states sports academy. Publication: 3273999, pages: 1-145.
10. Dane Chu, R, John Tingzon, Ch. (2009). "The relationship of coaching competency on the athlete's self-efficacy and hope". *International journal of research and review*. 1: 84-121.
11. Feltz, D. L, Chase, M.A., Moritz, S.E. & Sullivan, P. J.(1999)."A conceptual model of coaching efficacy: Preliminary investigation and instrument development". *Journal of educational psychology*, 91 (4), 765-776.
12. Feltz, D. L, Hepler, T. J., and Roman, N. (2009). "Coaching efficacy and volunteer youth sport coaches". *Sport psychologist*, 23(1), 24-41.
13. Gilbert, W.D. (2006). "Introduction to special Issue: Coach education". *The sport psychologist*, 20, 123-125.
14. Garcia-Mas, Alexandr, Palou, Pere, Gili, Margarita, Et al. (2010). "Commitment, Enjoyment and motivation in young soccer competitive players". *The spanish journal of psychology*, Vol. 13. No. 2, PP: 609-616.
15. Heuzé, J. P, Bosselut, G, & Thomas, J. P. (2007). "Should the coaches of elite female handball teams focus on collective efficacy or group cohesion?". *The sport psychologist*, 21: 383-399.
16. Kavussanu, M., Boardley, I., Jutkiewicz, N., Vincent, S.,& Ring, C. (2008). Coaching efficacy and coaching effectiveness: "Examining their predictors and comparing coaches and athletes reports". *Sport psychologist*, 22(4), 383- 404.

17. Kent, A., & Sullivan, P.J. (2003). "Coaching efficacy as a predictor of university coaches commitment". *International sport journal*, 7, 78-87.
18. Leo, F. M, Sanchez, P. A, Sanchez, D., Amado, D., & Calvo, T. G. (2009). "Influence of the motivational climate created by coach in the sport commitment in youth basketball players. Faculty of sports sciences". University of extremadura. Vol. 18 – Suppl, PP. 375-378.
19. Manley, A, Greenlees, I, Thelwell, R, Smith, M. (2010). "Athletes' use of reputation and gender information when forming initial expectancies of coaches". *International journal of sports science and coaching*. 5: 517-532.
20. Myers, N, Feltz, D, Chase, M. (2011). "Proposed modifications to the conceptual model of coaching efficacy and additional validity evidence for the coaching efficacy scale ii-High school teams". *Research quarterly for exercise and sport*, 82: 79-88(10).
21. Myers, N. D, Vargas - Tonsing, T. M, Feltz, D. L. (2005). "Coaching efficacy in intercollegiate coaches: "Sources, coaching behavior, And team variables". *Psychology of Sport & Exercise*, 6: 129–143.
22. Nazarudin, M, Mohd, S, Marjohan, J, Soh Kim, G & Anuar, D. (2009). "Coaching leadership styles and athlete satisfaction among malaysian university basketball team". *Research journal of international studies*, 9 (1). ISSN 1453-212X. pp. 4-11.
23. Seunghyun, H. (2008). "The predictive strength of emotional intelligence on coaching efficacy and leadership style of high-school basketball coaches on coaches". The thesis for the degree of master of science. Michigan state university. pp: 1-87.
24. Scanlan, T. K, Carpenpenter P. J, Schmidt, G. W, Simons, J. P, & Keeler, B. (1993). "An introduction to the sport commitment model". *Journal of sport and exercise psychology*, 15, 1-115.
25. Scanlan, T. K., Simons, J. P., Carpenter, P. J., Schmidt, G. W., & Keeler, B. (1993). "The sport commitment model: Measurement development for the youth-sport domain". *Journal of sport and exercise psychology*, 15(1), 16 - 38.
26. Sullivan, P .Kent A. (2003). "Coaching efficacy as a predictor of leadership style in intercollegiate athletics". *Journal of applied sport psychology*, 15, 1-11.

27. Terrence W. (2005). "The associations among collegiate tennis coaches Coaching efficacy , Percentage of Time spent teaching mental skills, And team performance (won-lost record)". University of florida, a thesis presented to the graduate school of the university of florida in partial fulfillment of the requirements for the degree of master of science. PP: 1-143.
28. Trninic, M., Papic, V., Trninic, V. (2009). "Influence of coaches leadership behavior and process of training on performance and competition efficacy In Elite sport". Acta Kinesiologia 3, 1: 18-25.
29. Timucin Gencer, R., (2012). "A study on the self-efficacy of elite coaches working at the turkish Coca-cola academy league". The sport journal. Available at <http://www.thesportjournal.org>. Vol. 4. Issue 1, T: 1-8.
30. Wylleman, P. (2000). "Interpersonal relationship sport: Uncharted territory In sport psychology research". International journal of sport psychology, 31; PP: 555-572.

